

Kemikaliehantering

Bakgrund

Det finns omfattande lagstiftning angående kemikaliehantering, som berör Sjukhusen i väster (SV). Från inköp, riskbedömning, märkning, säkerhetsdatablad, kunskap om risker och skyddsåtgärder, kemikalieförteckning, förvaring till avfallshantering.

Syfte

Att säkerställa en korrekt hantering, kontroll och förvaring av kemikalier och att minska användningen av miljö- och hälsofarliga kemikalier på SV.

Rutinen riktar sig till alla som hanterar kemiska produkter inom SV, med särskilt ansvar för chefer och kemikalieombud.

Förutsättningar

Ansvar

Sjukhusdirektör ansvarar för att:

- Gällande lagar och förordningar för kemikaliehantering följs
- Det finns beslutade rutiner för kemikaliehantering
- uppföljning av kemikaliearbetet sker inom ordinarie verksamhetsuppföljning

Enhetschef ansvarar för att:

- Lagar, riktlinjer och rutiner följs på enheten
- Det finns en kemikalieförteckning för enheten som uppdateras minst årligen
- Kemikalieombud utses för enheten
- Kemikalieombud ges förutsättningar i form av tid och utbildning för att utföra sitt uppdrag
- Riskbedömningar av kemikaliehantering genomförs och kommuniceras till medarbetare
- Medarbetare har kännedom om hur kemiska produkter ska hanteras och förvaras
- Ny personal får information om gällande rutiner för kemikaliehantering
- Register förs över medarbetare som exponeras för CMR-ämnen enligt gällande krav

Medarbetare ansvarar för att:

- Följa gällande riktlinjer, rutiner och instruktioner
- Använda föreskriven skyddsutrustning och skyddsanordningar
- Hantera och förvara kemiska produkter på ett säkert sätt, enligt säkerhetsdatablad och riskbedömningar
- Rapportera spill, tillbud och avvikelser
- Bidra till att förebygga ohälsa, olycksfall och negativ miljöpåverkan

Kemikalieombud ansvarar för att:

- Säkerställa att enhetens kemikalieförteckning är aktuell genom att genomföra årlig inventering av kemikalier i kemikaliehanteringssystemet
- Informera berörda medarbetare om kemiska produkter som används på enheten

- I samverkan med skyddsombud stötta chef vid genomförande och informations spridning av riskbedömningar av kemikaliehantering

Skyddsombud ansvarar för att:

- Samverka med chef och kemikalieombud i arbetsmiljöfrågor kopplade till kemikalier
- Medverka vid riskbedömningar av kemikaliehantering

Miljöenheten ansvarar för att:

- Stötta verksamheterna genom framtagande av rutiner och instruktioner
- Tillhandahålla utbildning inom kemikaliehantering
- Administrera kemikaliehanteringssystemet
- Ge stöd vid frågor om kemikaliehantering

Genomförande

Inköp av kemiska produkter och ämnen

Inköp och upphandling av kemiska produkter görs genom Koncerninköp och beställning görs av verksamheten. I de fall verksamheterna själva handlar inom ramavtal ska man vid val av produkt bedöma samtliga risker för hälsa och miljö som kan uppstå vid hanteringen av produkten.

Märkning av kemiska produkter

Information om kemiska produkters hälso- och miljöfarliga egenskaper ska förmedlas genom märkning av produkten. Farliga kemiska produkter ska märkas med namn och med risk- och skyddsinformation på svenska.

Alla kärl som används för förvaring av kemikalier ska vara märkta med namn, eventuella faropiktogram och text som beskriver faran. Om etiketten har blivit oläslig ska en ny skrivas ut via kemikaliehanteringssystemet och fästas på kärlet.

Säkerhetsdatablad

Säkerhetsdatablad (SDB) innehåller information från tillverkare eller leverantör om vilka risker en kemisk produkt har och hur den ska hanteras säkert. Från informationen i säkerhetsdatabladet ska verksamheten kunna fatta beslut om att vidta åtgärder som skyddar hälsa och miljö.

Exempel på information som finns i säkerhetsdatabladet är produktens farliga egenskaper, åtgärder vid första hjälpen, hygieniska gränsvärden, krav om skyddsutrustning, hantering och lagring av produkten och hur kemikalierester ska tas om hand.

Kemikalieförteckning

SV har krav att upprätta en aktuell kemikalieförteckning för hälso- och miljöfarliga kemiska produkter. Verksamheter som hanterar kemiska produkter ansvarar för att registrera produkter i kemikaliehanteringssystemet och varje år genomförs en inventering på enhetsnivå. Till stöd för genomförandet av inventeringen finns en lathund framtagen. Vid inventering genomförs samtidigt en översyn av möjliga substitutioner av miljö- och hälsofarliga kemikalier. Verksamheter som hanterar små mängder av kemiska produkter och som inte utgör någon större fara för hälsa eller miljö är undantagna rapportering. Bedömning om undantag görs tillsammans med miljöenheten på SV.

Riskbedömning

Riskbedömning ska alltid göras innan användning av en ny kemisk produkt samt vid förändrade förhållanden eller ny information (till exempel ett uppdaterat säkerhetsdatablad).

Riskbedömning ska genomföras i kemikaliehanteringssystemet. Vid riskbedömning är ett minimikrav att man utgår från säkerhetsdatabladet och går igenom alla delmoment i bladet före användning av produkten. Efter en genomförd riskbedömning ska ansvarig chef skriva under eller delegera det till kemikalieombud. I dokumentationen ska det framgå vilka risker

som finns vid användning och vilka åtgärder som ska vidtas för att minska riskerna.

Riskbedömningar ska skrivas ut och finnas i en pärm på enheten, tillsammans med aktuell kemikalieförteckning.

Information om riskbedömningens resultat ska kommuniceras till medarbetare på enheten.

Hantering av CMR-ämnen

Det finns särskilda regler vid hantering av CMR-ämnen (cancerogena, mutagena och reproduktionstoxiska ämnen). För ämnen eller produkter som är klassade som CMR-ämnen med nedanstående faroangivelser ska en CMR-utredning utföras.

H350 Kan orsaka cancer

H340 Kan orsaka genetiska defekter

H360 Kan skada fertiliteten eller det ofödda barnet

CMR-utredning kan genomföras i riskbedömningsmodulen eller med hjälp av "Blankett för CMR-utredning", som finns hos miljöenheten.

Om genomförd utredning resulterar i att produkten ska fortsätta användas ska även en riskbedömning av kemikaliehanteringen genomföras.

Enhetschef ska föra ett register över arbetstagare som utsatts för exponering som kan innebära risk för ohälsa, i arbete med produkter märkta med H340 eller H350.

Hantera spill och skyddsåtgärder

Alla som hanterar kemiska produkter ska ha kunskap om tillvägagångssätt vid olycka eller nödsituation. Läs mer i rutinen [Hantering av kemikaliespill](#).

Information om säkerhet och skyddsutrustning vid hantering av kemiska produkter ska finnas i kemikaliehanteringssystemet och i kemikaliepärm på enheten.

Spill eller utsläpp till avlopp och luft är alltid en miljörelaterad avvikelse och ska rapporteras i MedControl Pro.

Förvaring

Alla kemiska produkter ska förvaras i för ändamålet lämpliga utrymmen och kärl så att hälso- och olycksfallsrisker undviks. Kemiska produkter ska förvaras så att obehöriga inte har tillträde till dem. I säkerhetsdatablad finns uppgifter om hur förvaring och märkning ska genomföras, till exempel ska inte syror och baser förvaras tillsammans.

Invallning kan behövas vid förvaring av särskilt farliga ämnen, när stora mängder förvaras eller om förvaring sker i ett utrymme med golvbrunn. För brandfarliga varor finns särskilda regler, läs mer information om [Systematiskt brandskyddsarbete](#).

Avfall

Kasserade eller överblivna kemikalier ska hanteras enligt rutin för avfallshantering. Produktspecifika rekommendationer kring avfallshantering kan hämtas ut i säkerhetsdatabladet under avsnitt 13 eller i riskbedömningen.

Uppföljning

Uppföljning säkerställer att rutinen följs, att risker upptäcks i tid och att lagkrav uppfylls. Uppföljning sker i samband med årlig revidering i kemikaliehanteringssystemet och på miljörevision. Kemikaliearbetet följs också upp i samband med genomförandet av miljörond. Avvikelser från rutinen rapporteras som avvikelse i MedControl Pro.

Relaterade rutiner och stöd

[Hantering av kemikaliespill](#)

[Avfallshantering](#)

[Systematiskt brandskyddsarbete \(SBA\)](#)

[Miljöavvikelser](#)

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Sjukhusen i väster

Innehållsansvar: Hanna Hellström, (hanhe25), Miljöstrateg

Godkänd av: Katarina Andersson, (katan10), Sjukhusdirektör
bitr

Dokument-ID: SV9024-2108058916-445

Version: 1.0

Giltig från: 2026-05-22

Giltig till: 2028-05-22